

การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีของปีพาทย์มอญ

นายณรงค์ฤทธิ์ คงปิ่น

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาดุริยางคศิลป์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-636-416-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE STUDY OF PIPAT - MON MUSIC CULTURE

NARONGRIT KONGPIN

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Arts Program in Thai Music**

Department of Thai Music

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-636-416-2

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

บรรณคดี กงปิ่น : การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีของปีพาทย์มอญ
(THE STUDY OF PIPAT - MON MUSIC CULTURE)

อาจารย์ที่ปรึกษา : ศศ.พิชิต ชัยเสรี , 210 หน้า. ISBN 974-636-416-2

ปีพาทย์มอญ เป็นวงปีพาทย์รูปแบบหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานทางด้านวัฒนธรรมดนตรีระหว่างมอญและไทย ซึ่งได้มีการสร้างสรรค์ สืบทอด และพัฒนาจากอดีตถึงปัจจุบันมาโดยลำดับ

ในการทำวิจัยฉบับนี้ เพื่อศึกษาถึงประวัติและความเป็นมาของปีพาทย์มอญ ตลอดจนวัฒนธรรมดนตรีมอญรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง ที่สำคัญคือทำการศึกษาวิชาการด้านต่าง ๆ อันเป็นองค์ประกอบทางด้านวัฒนธรรมดนตรีของปีพาทย์มอญที่ได้ก่อร่างสร้างตัวขึ้น เพื่อการปรากฏเกิดคุณภาพเชิงเสียง อันเป็นผลมาจากแง่มุมเชิงประวัติศาสตร์ มานุษยวิทยา วิทยาแห่งเครื่องดนตรี และดนตรีวิทยา ในสาระของบริบททางดนตรีของไทย ซึ่งดำเนินการศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ การวิจัยเอกสารและการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม

ผลการวิจัยพบว่ามโหรีวัฒนธรรมดนตรีมอญ 3 รูปแบบคือ มอญร้องไห้ มอญรำและทะเลมอญ ที่มีความเกี่ยวข้องกับปีพาทย์มอญ ในแง่ของการผสมผสานวัฒนธรรมบางสิ่งบางอย่างที่เอื้อประโยชน์ต่อกัน และนำมาบูรณาการจนเกิดเป็นรูปแบบในการนำเสนอรวมกัน

การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีของปีพาทย์มอญ ส่อเค้าว่าจำเดิมเมื่อปีพาทย์มอญเริ่มมีบทบาทและความสำคัญจนกลายเป็นวงปีพาทย์รูปแบบหนึ่งของวิทยาการดุริยางคศิลป์ไทยนั้น โบราณจารย์ ได้วางรูปแบบวิชาการต่าง ๆ อันเป็นองค์ประกอบทางด้านวัฒนธรรมดนตรี โดยปรากฏเป็นวัฒนธรรมดนตรี 2 ส่วนประสมกัน คือ วัฒนธรรมดนตรีของมอญแต่โบราณและวัฒนธรรมดนตรีของปีพาทย์ไทย ซึ่งได้มีวิวัฒนาการมาโดยลำดับ

ปีพาทย์มอญ จึงเป็นรูปแบบงานทางศิลปะ ที่ถือว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมดนตรีที่สำคัญรูปแบบหนึ่ง

ภาควิชา ศึกษาดุริยางคศิลป์
สาขาวิชา ดุริยางคศิลป์ไทย
ปีการศึกษา 2539

ลายมือร่อนิติต บรรณคดี กงปิ่น
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา พิชิต ชัยเสรี
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม พิชิต ชัยเสรี

##C 780061 : MAJOR THAI MUSIC
KEY WORD: MUSIC CULTURE

NARONGRIT KONGPIN : THE STUDY OF PIPAT - MON MUSIC CULTURE .
THESIS ADVISOR : PICHIT CHAISAREE . 210 pp. ISBN 974-636-416-2.

Pipat - Mon is the kind of ensemble which shows Mon - Thai music culture acculturation with the creation, enculturation and development from the past.

The purpose of this research is to study Pipat - Mon history, various kinds of Mon music culture and specifically in the element of Pipat - Mon music culture with took shape, for the existence of sonic qualities, from history, anthropology, organology and musicology in the sense of Thai context. The methodology used is qualitative research by interview, documentary study and participant - observation.

It is found that three kinds of Mon music culture ----- Mon - ronghai, Mon - rum and Taye - mon ----- are related to Pipat - Mon in the aspect of coadvantage and the performance pattern integrality.

The study of Pipat - Mon music culture settlement discloses that the tradition master had formulated the music culture academic element by welding the tradition Mon music culture and the developed Pipat - Thai music culture together. So that Pipat - Mon is the kind of art which is to be held as the significant music culture heritage.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ดุริยางคศิลป์
สาขาวิชา ดุริยางคไทย
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต ณรงค์ฤทธิ์ คงปิ่น
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ปิชอบ วิเศษ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม สุวิทย์ สวัสดิ์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความเมตตาอย่างยิ่งจากบุคคลต่าง ๆ ดังนี้ กราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำ ปรึกษา ช่วยชี้แนะทุกสิ่งตลอดทั้งแก้ไขส่วนบกพร่องของงานเขียนตลอดทั้งเล่ม ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี กราบขอบพระคุณ ม.ล.สุรภักษ์ สวัสดิกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ปรึกษาและถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ เป็นอย่างดี กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร ประธานกรรมการสอบ และศาสตราจารย์ ดร.พิทยา สายหู กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

กราบขอบพระคุณ อาจารย์ประสิทธิ์ ถาวร อาจารย์เดือน พาทย์กุล อาจารย์เลื่อน สุนทรวาทิน อาจารย์ศิริชัยชาญ พักจำรุ่งญ อาจารย์บุญช่วย ไสวัตร อาจารย์น้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง อาจารย์ปิ๊บ คงลายทอง อาจารย์สมาน น้อยนิคย์ ค.ต.ทอง ธรรมิกานนท์ คุณมงคล พงษ์เจริญ คุณประสาน คนตรีเจริญ คุณพิศาล บุญผูก คุณบุญปลูก พิสมัยรัตน์ คุณทวีวรรณ สงวนนาม คุณวิเชียร นาวาดิษฐ์ คุณสมพิศ มงคลพันธ์ ครูและอาจารย์สาขาปีพาทย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

กราบขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สนับสนุนทุนวิจัยส่วนหนึ่งในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ กราบขอบพระคุณอาจารย์ลักขณา กลิ่นคง หัวหน้าภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขร่างบทความย่อภาษาอังกฤษ อาจารย์วัฒนา โกสินานนท์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์พลพบุรี ที่ให้โอกาสในการศึกษาต่อระดับปริญญาโท รวมทั้งให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์เสมอมา กราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ตลอดจนพี่น้องเครือญาติทุกท่านซึ่งให้ขวัญกำลังใจในการศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา

หากประโยชน์อันใดที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขออุทิศส่วนบุญกุศลให้แก่คุณแม่สุมิตรา คงปิ่น ผู้จุดประกายความคิดในการศึกษาต่อและโบราณอาจารย์ทางดนตรีไทยทุกท่าน ที่ได้สร้างสรรค์มรดกทางวัฒนธรรมดนตรีที่มีคุณค่าเป็นผลงานที่ทำให้อนุชนรุ่นหลังได้ทำการศึกษาสืบต่อกันมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
วิธีดำเนินการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
นิยามศัพท์	11
บทที่ 2 รูปแบบในการนำเสนอวัฒนธรรมดนตรีมอญ	12
มอญร้องไห้	18
มอญรำ	34
ตะแอมมอญ.....	54
บทที่ 3 ความเป็นมาของปีพาทย์มอญในแผ่นดินไทย	61
ประวัติความเป็นมาของปีพาทย์มอญ.....	62
มอญปทุมธานี.....	91
มอญปากเกร็ด.....	102
มอญปากลัด.....	110
ปีพาทย์มอญยุคก่อนยุคหลวงประดิษฐไพเราะ	128
ปีพาทย์มอญยุคตั้งแต่หลวงประดิษฐไพเราะเป็นต้นมา.....	132
บทที่ 4 วัฒนธรรมดนตรีของปีพาทย์มอญ	136
เครื่องดนตรี.....	137
การประสมวง.....	152
การประพันธ์.....	159
บทเพลง.....	162
ระเบียบวิธีการบรรเลง.....	166

บทบาทและหน้าที่ของแต่ละเครื่องดนตรี.....	178
ระดับเสียง.....	187
ความสัมพันธ์ทางด้านวัฒนธรรมดนตรี.....	189
บทบาทของปี่พาทย์มอญที่มีต่อสังคมไทย	193
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผล	195
รายการอ้างอิง	200
ภาคผนวก	205
ประวัติผู้เขียน	210

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย